

יד א מ"י פ"א מהלכות
עירובין הלכה טז סג
עשין ח טו"ע א"ח כ"י
שקו סע"ף ג:
בז ב מ"י שם הלכה ח
סג שם טו"ע א"ח
כ"י שפ"ט סע"ף א:
בז ג מ"י שם הלכה טז
סג שם טו"ע א"ח
ס"ט שפ"ט סע"ף ג:
י"ד ד מ"י שם פ"ד ה' ח
סג שם טו"ע א"ח
כ"י שפ"ט סע"ף א:
יה ה מ"י שם פ"א ה' ח
טז סג שם טו"ע א"ח
א"ח כ"י שפ"ט סע"ף ג:
י"ב ו מ"י שם הלכה ח
סג שם טו"ע א"ח
ס"ט שפ"ט סע"ף א:
ב ז מ"י פ"ח מהלכות
שבת הלכה ז סג
לאין סה טו"ע א"ח
ס"ט שפ"ט סע"ף ו:
בא ח ט מ"י פ"א מהל'
שבת הלכה ז סג
עשין סב טו"ע ח"מ ס"ט
קצב סע"ף ח:
בב י מ"י שם פ"ח הלכה
א טו"ע שם סע"ף
א:
בג כ מ"י פ"ד מהלכות
סוכה הלכה י טו"ע ח
א"ח ס"ט ס"ט ס"ט ס"ט ג:

רבינו הגאון

ואוקימנא אפילו לרבנן
דמכשרי בסוכה במחוקת
ראשו ורובו, משום דהיא
דירת עראי, אבל בית דהיא
דירת קבע אפילו רבנן
מורו (ו) שאינו בית דירה.
לא מקרי בית דירה עד
שיהא בו ד' אמות על
ד' אמות וכל שכן יוותר
מן ד'. אמר מר פטור מן
המזוזה ומן המעקה כו'.
הני הא בהדיא כתיב בהו
קרא בית, מזוזה, שנאמר
וכתבתם על מזוזה ביתך.
מעקה, שנאמר כי תבנה
בית חדש. אינו נחלט,
שנאמר כי ימכור בית
מושב וגו'. וכתיב בערתי
המלחמה, מי האיש אשר
בנה בית חדש. בנינו,
כתיב כנגע נראה לי בבית.
ואין מערבין בו ואין
משתתפין בו ואין מניחין
בו עירוב. מאי טעמא,
דכיון דאין בו ארבע
אמות על ארבע אמות לאו
דירה היא. אבל שיתופי
מבוי מניחין בו, וקיימא
לן עירובי חצרות בבית
שבחצר ושיתופי מבוי
בחצר שבמבוי, (והא)
ובית שאין בו ד' אמות,
לא גרע מחצר שבמבוי.
ואין עושין אותו עיבור בין
שתי עירות, משום דאתקן
לדירה ולא חזי לדירה,
אבל בורגנין חזו למלחמה.
ואין האחין והשותפין
חולקין בו. ואוקימנא אין
בו דין חלוקה כמו בית,
שיש בו חלק בחצר. כי
הא דאמר רב הונא חצר
מתחלקת לפי פתחיה, רב
חסדא אמר נותן ד' אמות
לכל פתח ופתח והשאר
חולקין בשוה. הני מילי
בית דקאי לדירה, אבל
היינו דלמיסתרי קאי
לית ליה מדי בחצר. היתה
גבוהה מ' אמה ומיעטה
בכריס וסחטת,

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות. תימה האי בית מאי עבדתיה לר"מ דלמר פרק כ"ל מעבדין (עירובין דף טו. וס) נותנין קרפף לזו וקרפף לזו בלא בית כך היא וכן לרבנן אליבא דרב הונא דבגמרא ולחייא לשתיהן אותו קרפף אינו כריך בית ואי כשיש יותר ממאה וארבעים ואחת אמה ושליש אמה בין שתי עירות דהוא שיעור שני קרפפות שעכשיו מטכרף בית זה לזרפן דכשיש לו ד' חשיב למעט האויר ולזרפן ואי לית ביה ארבע אמות לא חשיב והוי כמאן דלימא ואין העירות מתחברות בין לרב הונא בין לחייא בר רב א"כ מנה לו להזכיר שתי עירות הוה ליה למימר ואין עושין אותו עיבור לעיר אחת כיון שאין בו ד' אמות דאי הוה צו ד' אמות וקאי לתוך שבזעים אמה ושיריים הוה מתעבר עם העיר למדוד מן הבית דשל עיר אחת יכולין לעשות בורגנין ללכת במקום שירי כדלמרינן בפרק עושין פסין (שם דף כה.) אמתו מצרניש לני כנישתא דדניאל דהוי תלתא פרסי אמאי סמכיתו בצורגנין הא אהוה דאימנן אמר אין צורגנין צבדל נפק אחוי ליה ממותא דמיצילען שבזעים אמה ושיריים ואומר רשב"ס דגרסינן הכא ואין עושין עיבור לעיר וכן משמע בירושלמי דגרסינן ואין עושין אותו עיבור לעיר ור"ת מקיים גירסת הספרים ומפרש דאין נותנין לזה הבית דין עיבור שבין צ' עירות לרבנן לעיר אחת בפני עממה אין לה קרפף כדלמרינן (שם דף טו.) לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות ואם היה זה הבית לזו אמות היה לו דין עיר עיר נותנין לבית זה ולעיר שאצלו צ' קרפפות כמו בשתי עירות לרב הונא ולחייא בר רב קרפף אחד לשתיהן דעל כרחק לאו דוקא נקטי רבנן שתי עירות דהוא הדין עיר צבית אלא אגב דנקט ר"מ עיר נקטי רבנן דלמר קרפף אחד לשתיהן על כרחק לא נקטי רבנן שתי עירות דוקא דהוא הדין עיר צבית דע"י צורגנין המוצלעים בתוך שבזעים אמה ושיריים הולך כדמוכח פרק עושין פסין (שם דף כה.) ומיהו אין נראה שיש לבית קרפף אחד בפני עצמו ולרב הונא אליבא דרבנן ליתן לשני בתים בלא עיר קרפף לזו וקרפף לזו ואע"פ שלחייא בר רב אליבא דרבנן הוה בית כעיר לגמרי שנותנין לשני בתים בלא עיר קרפף אחד לשתיהן דאי לאו הכי עיר שאין לה חומה צמה יתחברו הבתים ליחצב אחת אם לא על ידי דמיצילען כל אחת ואחת בתוך שבזעים אמה ושיריים של חצרתה דאין סברא להצריך שיגיע זו לזו: ואע"ג.

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות ואין האחין והשותפין חולקין בו לימא רבי היא ולא רבנן אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן (ה) החם אלא לענין סוכה דדירת עראי היא אבל לגבי בית דדירת הוא אפי' רבנן מורו דאי אית ביה ד' אמות על ד' אמות דיירי ביה אינשי ואי לא דיירי ביה אינשי: אמר מר פטור מן המזוזה ומן המעקה ואין מטמא בנגעים ואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין חורין עליו מעורכי המלחמה מ"ט דבית כתיב בהו בכוליהו ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב מ"ט דלא חזי לדירה *עירובי חצירות אין מניחין בו אבל בשיתוף מניחין בו מ"ט דלא גרע מחצר שבמבוי (ז) דנתן *עירובי חצירות בחצר שיתופי מבוי במבוי והוינן בה עירובי חצירות בחצר והנתן (ח) הנתן *עירובי בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב דהדר שם אינו אוסר אלא אימא *עירובי חצירות בבית שבחצר וישיתופי מבואות בחצר שבמבוי והאי לא גרע מחצר שבמבוי ו'אין עושין אותו עיבור בין שתי עירות דאפי' בבורגנין לא משוינן ליה מ"ט בורגנין חזו למילתיהו והאי לא חזו למילתיה ואין האחין והשותפין חולקין בו טעמא דלית ביה ד' אמות הא אית ביה ד' אמות חולקין והנתן (ט) אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא אימא *אין בו דין חלוקה *כחצר דאמר רב הונא חצר לפי פתחיה מתחלקת ורב חסדא אמר 'נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר חולקין אותו בשוה דהני מילי בית דלמהווי קאי יהבינא ליה חצר האי דלמיסתרי קאי לא יהבינן ליה חצר: היתה גבוהה מעשרים אמה ובא למעטה בכרים וכסתות לא הוי מיעוט ואע"ג.

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות. (דף טו.) נותנין קרפף לשתי עירות אם יש לו שבזעים אמה ושיריים ולזו שבזעים אמה ושיריים עושה קרפף לשתיהן להיות אחת. שתי עירות המוצלעות זו מזו קמ"א אמות ושליש ויש שבזעים אמה ושיריים עושה קרפף לשתייהן נעשה אותו בית כעיבור להן כאשה עוזבה שכריסה צולט ומצטרפת להיות שתייהן אחת לזו כבאחת מהן שהיו שתייהן לו כד' אמות ומנה ארבעים מחוזה להן ואם יש בית פחות מד' אמות אינו חשבו לזרפן: ואין האחין או השותפין חולקין בו. קס"ד השתא שאין יכולין לכופו זה את זה לחלק לפי שאין צו כדי לזה וכדי לזה: לימא רבי היא. דלא חשיב סוכה צ"ר מד' אמות: ולא רבנן. דכי היכי דמכשרי בסוכה אלמא דירה היא והוא הדין לכל מילי דבית: כולוה בית כתיב בהו. מוחות ציתך (דברים ו) כי תבנה בית חדש (שם כב) וצא אשר לו הבית (ויקרא ד) כי ימכור בית מושב (שם כה) אשר בנה בית חדש (דברים ט): הכי גרסינן אין מערבין ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב דלא חזי לדירה עירובי חצירות אין מניחין בו אצל שיטופי מבואות מניחין בו כו': דלא חזי לדירה. וטעמא דעירובא מפרש בעירובין (דף מט.) משום דירה צבית שנותנין בו הפת של עירוב הוי כאלו כולן דרין בתוכו ונמצאת כל החצר משתמשת לבית אחד הלכך צבית דראוי לדירה צענין ופת נמי אינו כריך ליתן כיון דלא מיקרי דירה אין הדך צו אוסר על בני חצר שאין רשותו כלום: דלא גרע מחצר. שאינו מקורה והאי נמי סלק הקיפו וקריוו כמי שאינו נמצא שיטוף עומד באויר החצר ותנן (עירובין דף פה:) דשיתוף נותן באויר החצר. משום דעירוב החצר לצירוף הבתים הוא להיות כולם כדריס צבית אחד הלכך צענין צבית דראוי לדירה ושיתוף המבוי אינו אלא לזרפן החצרות וחסרות לאו דירה נינהו והלכך לא צבי דירה אלא באירא של חצר דיו ובמקום

(א) [צ"ל כהא] (ג) [גדל' דמילא] (א) עירובין פה:
(ד) [שם] (ס) צ"ב י"ג
בזכר, (ז) כ"ב ט"ף: א,
פורט"ק (פורק"א).
אכסדרה.
אלווי"ר (אלווי"ר).
מרפסת.
אשקל"א (דיגרי"ד).
מדרגות.
חצר לפי פתחיה
מתחלקת. היתה לו חצר
שני בתים ואחד מהן
פתוח לו שני פתחים
לתוך הבית השני אין
פתוח לתוך אלא פתח אחד
וחלק נכסו על פיו ונתן
האחד ללבוש בנו והשני
לשעמו וזכר לא חלק. אם
צא לחלק את החצר זה
יש לו שני פתחים נוטל
שני חלקים בחצר ואחיו
נוטל חלק אחד (ב"ב י"א).
כלל פתח ופתח ארבע
אמות. כיוצא בזה להלן
מן הפתח כנגד הכותל כפי
רוחב הפתח (שם).

לעוי רש"י

מוסף רש"י

משתמר ויהיו כל החצרות כולן כאלו שמישן להיות אחד: מי מיעור לא גרסינן. דאי משום נטירותא תרויהו נטירותא צבו ועוד דבחדר מגטר הוא בכלי ומעירוב פריך דבעיא צבית דירה כדמוכח לקמן. אלא הכי גרסינן עירובי חצירות בחצר והסגן הנותן את עירובו כו'. עירוב הגבוי מצחי החצר ונתנו צבית שער היינו צבית קטן שלפני שער החצר או מצפנים או מצחוץ ושומר הפתח יושב שם: אכסדרה. שלפני הבית שקורין פורטק"א: מרפסת. עלייה ארוכה על פני החצר(ז) על פני רשות הרבים וזה פתחים הרבה לפי מחימותיה ודיורין צכל אחת ואחת ועושין מרפסת ארוכה לפני עירוב. דלא חזי לדירה שכל היוצא ונכנס עובר עליו: אלא הכי קאמר עירובי חצירות צבים שבהלך. והאי בחצר דקתני לאו באוירא אלא באחד הבתים שבה ולאפוקי צבית שבהלך אחרת שאין מנרפן. ושיטופי מבואות דקתני צביוי"ג קאמר באחת החצרות שבמבוי ולאפוקי חצר שבמבוי אחרת: צורגנין. כריך שעושין מן ערבה וקנים לשומרי פירות או לניידי עופות ותניא בעירובין צבילד מעבדין (דף נה:) צורגנין מתעבדין עמה: למלטיהו. לנינת לילה לאדם אחד: הא לא חזי למלטיהו. דכל צבית עשוי לדירת קבע תמיד: הכי קאמר אין צו דין חלוקה בחצר. ומיהו דין חלוקה כדרכ הונא ורב חסדא: חצר משתלקת לפי פתחיה. חצר שהיו בתים פתוחין לה וחלוקה שני אחין צביניהם זה נטל שלשה בתים קטנים וזה נטל גדול אם צאו לחלק אוירא של חצר זה שנטל שלשה בתים הקטנים נוטל ג' חלקים כמנין שלשה פתחים וזה נוטל רביע לפי שהחצר עשוי לנייחה וצ"ח החצר שדרך וצ"ח החצר נכנסין ויוצאין מן הבתים לרה"ר ומכניסין משאותיהן ופורקין לפני פתחיהם לפיכך חצר מתחלקת לפי הפתחים: ורב חסדא אמר. אין כריך ליתן לכל פתח אלא ד"ר כנגד מן הפתח והלאה ורחבן צרוחץ הפתח ואפילו הוא רחב י' אמות נוטל ד' אמות במשך וכנגד כל רחבו לפרק משאו. וצבית קטן זה הפחות מד' אין לפתחו דין חלוקה ליעול בחצר לא כרב חסדא: דהני מילי. דשקיל חלק בחצר צבית דלמיהו קאי ומצבי ליה לחצר לפרק משאו: היסה גבוהה מעשרים. פיסקי שמעות הן של כל בני הישיבה שהיו צמדו של רב אשי שסידרו הגמרא: וצא למעטה. למעט גובה חללה מ' ונתן בקרקעיתה להגביה: לא הוי מיעוט. שאין סופו להניח שם כל ז' מפני הפסק ממונו: ואע"ג.

ואע"ג